

SOSYAL UYUM BİRİMİ PİLOT UYGULAMA YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönergenin amacı kısa ve uzun süreli tedavilerini tamamlamış, sosyal desteğe ihtiyaç duyan 18 yaşın üstündeki eski uyuşturucu bağımlıları için gönüllülük esasına dayalı, gündüzlü ve randevu usulü hizmet veren ve bu kişilerin sosyal uyumunu sağlamayı amaçlayan Sosyal Uyum Birimlerinin çalışma usul ve esasları ile hizmet standartlarını belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu yönerge, 09/02/2013 tarihli ve 28554 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliğinin 7. Maddesinin 1. Fıkrasının (a), (b), (e), (f), (g), (ı), (i) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu yönergede geçen,

- a) Bakan: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanını,
- b) Bakanlık: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını,
- c) Birime Kabul ve Değerlendirme Formu: Sosyal uyum birimine alınacak her faydalanıcının birime kabul ölçütlerine uygun olup olmadığının değerlendirildiği ve faydalanıcının bireysel özellikleri, yaşam koşulları, ailesi, sosyal çevresi ve yaşadığı sorunun kaynağına ilişkin tespitlerin yer aldığı, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle görüşülerek düzenlenen, sorunun çözümüne yönelik öneri ve planlamayı içeren formu,
- ç) Birim Sorumlusu: Çalışma düzeninden ve tüm yazışmalardan, genel kurumsal ilişkilerden ve birimin genel ihtiyaçlarının giderilmesi ile bunun takibinden, Bakanlıkla ve diğer kurumlarla iş birliğini yürütmek ve birimde belirlenen ölçütlere göre aktivitelerin yürümesini sağlamaktan sorumlu olan personeli,
- d) Faydalanıcı: (Tıbbi tedavisini tamamlamış) Eski bağımlı bireyi,
- e) Genel Müdürlük: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünü,
- f) İl Müdürlüğü: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünü,
- g) Psikolojik Danışman: Psikoloji veya psikolojik danışman ve rehberlik (PDR) mezunu olan personeli,

- h) Psikososyal Destek Programı: Faydalanıcıların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulan ve psikososyal destek müdahale süreçlerini içeren programı,
- ı) Sosyal Hizmet Merkezi (SHM): İhtiyaç sahiplerinin tespit edilerek sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesinden, çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı bireylere ve ailelerine koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici hizmetler ile rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin bir arada ve en kolay ulaşılabilir biçimde, gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler ile iş birliği içinde sunulmasından ve bu hizmetlerin koordinasyonundan sorumlu gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarını,
- i) Sosyal Uyum: Kısa ve uzun süreli tedavilerini tamamlamış, sosyal desteğe ihtiyaç duyan 18 yaşın üstündeki eski uyuşturucu bağımlısı olan toplumla bağları zayıflamış bireyler için, tıbbi psikososyal tedaviden ayrı ve gönüllülük esasına dayalı olarak, meslek edinme, iş bulma, eğitim süreçlerine devam, manevi destek, sportif ve kültürel aktivitelere katılım, arkadaşları ve ailesiyle olan ilişkilerini geliştirme yoluyla topluma yeniden uyum sürecini,
- j) Sosyal Uyum Birimi: Faydalanıcıların sosyal uyumlarına yönelik gerekli çalışma ve yönlendirmelerin yapıldığı, SHM'lere bağlı gündüzlü sosyal hizmet birimlerini,
- k) Sözleşme: Sosyal uyum birimine kabul edilen ve tüm faydalanıcılarla yapılan, birimin kurallarına uymayı taahhüt eden sözleşmeyi,
- l) Bağımlılık: 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun hükümlerine tabi tutulan maddelerin ve kullanımı; bedensel, ruhsal ve sosyal problemlere sebebiyet veren maddelerin kullanım arzusunun durdurulamaması halini,
- m) Vaka Yöneticisi: sosyal hizmet, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyoloji mezunu olan personeli ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Sosyal Uyum Birimlerinin Kurulması

Kurulma

MADDE 4 - (1) Sosyal Uyum Birimi, İl Müdürlüğünün gerekçeli raporuna istinaden Bakanlığın izniyle, SHM'ye bağlı olarak hizmet vermek üzere; tercihen ek hizmet binalarında/alanlarında, bunun mümkün olmaması durumunda SHM binasında kurulur.

(2) Sosyal Uyum Birimlerinin öncelikli olarak Sağlık Bakanlığına bağlı faaliyet gösteren AMATEM'lerin olduğu şehirlerde faaliyete geçmesi için gerekli işlemler yapılır.

(3) Sosyal Uyum Birimleri SHM'ye yakın kamuya ait uygun bir mekânın tahsisi yoluyla, kamudan tahsis edilecek uygun fiziki mekânın bulunmaması halinde yine SHM'ye yakın bir

mekânın kiralanması yoluyla ulaşımı kolay olan yerlerde veya kiralanacak uygun alanın bulunmaması halinde SHM içinde açılır.

(4) Sosyal Uyum Biriminin SHM dışında açılması halinde, faaliyet göstereceği bina müstakil olabileceği gibi iş yerlerinin olduğu yeterli genişlikte bir mekân da olabilir.

(5) Sosyal Uyum Biriminin giderleri bağlı olduğu SHM'nin ödeneğinden karşılanır. Birim yazışmalarını SHM aracılığıyla yapar. SHM'den birim çalışmaları için 1 araç ve şoför tahsis edilir.

(6) Birimlerin kapılarında bağımlılarla çalışıldığına dair bir işaret bulunmamasına özen gösterilir.

Planlama

MADDE 5 – (1) Bakanlık gerektiğinde, ilin demografik yapısı, uyuşturucu bağımlısı bireylerin bölgesel dağılımı gibi özellikleri dikkate alarak ülke genelindeki SHM'ler bünyesinde uygun görülen yerlerde sosyal uyum birimleri için planlamalar yapar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal Uyum Birimlerinde Uygulanacak Plan ve Programlar

Birime Kabul

MADDE 6 – (1) Birime ilk kez başvuran kişi birim sorumlusu veya birim sorumlusunun belirleyeceği personel tarafından karşılanır ve kişinin başvurusu kayıt altına alınır.

(2) Faydalanıcıların Sosyal Uyum Birimine kabulü Ek-1'de yer alan kriterler doğrultusunda yapılır.

(3) Sosyal Uyum Birimlerine başvuru, faydalanıcıya bağımlılık tanısı konulduğuna ve bu kişinin 3 haftadır madde kullanmadığına dair beyanı içeren ve sağlık kurumu/tedavi merkezleri tarafından verilen sevk yazısı ile yapılır. Kişinin sevk yazısına sahip olmaması durumunda, yoksunluk belirtisi bulunmuyorsa, 3 haftadır temiz olduğuna dair beyanı da esas alınabilir.

(4) Birime kabul ve uygulamalar sırasında hiçbir faydalanıcıya ayrımcılık yapılmaz.

(5) Birime kabul edilen tüm faydalanıcılarla Ek-2'de yer alan sözleşme metni imzalanır.

(6) Birime kabul şartlarını taşımayan başvuru sahipleri, gerekli şartlar ve ilgili kuruluşlar bakımından bilgilendirilir.

Uygulama Planı

MADDE 7 – (1) Birime kabul edilen her faydalanıcı için danışman tarafından bu kişi ile yapılan görüşmede, faydalanıcının bireysel özellikleri ve durumu dikkate alınarak psikososyal destek programını da içeren bir uygulama planı hazırlanır.

Uygulama Planının Kapsamı

MADDE 8 – (1) Uygulama planında, tedbirin uygulanmasında iş birliği yapılacak kurumlar, psikososyal destek programlarına ilişkin yapılacak çalışmalar, faydalanıcının gereksinimleri ve katılması öngörülen eğitsel, sportif ve diğer faaliyetler, ailesi ile yapılacak çalışmalar ve benzeri konulara yer verilir.

Uygulama Planının Değerlendirilmesi

MADDE 9 – (1) Uygulama planı uyarınca, faydalanıcıya yönelik yürütülen çalışmalar, elde edilen sonuçlar, ulaşılamayan hedefler ile hedefe ulaşılamama nedenleri üçer aylık dönemlerle değerlendirilir.

Birimlerde Uygulanacak Programlar

MADDE 10 - (1) Bireysel görüşmeler; sosyal desteği sağlamak ve izlemek, ruhsal sorunların çözümüne destek vermek amacıyla ve aile üyelerini kapsayacak şekilde planlanır. Sosyal destek kapsamında ilk aşamada görüşmeler haftada 1 kez yapılır ve sonraki süreçte gelinen aşamaya göre görüşme sıklığı tekrar planlanabilir.

(2) Birimde yürütülecek grup çalışmaları; açık grup esasına uygun, psikolojik danışman tarafından yürütülen, yapılandırılmış programlardan oluşur. Bu grup çalışmaları hem faydalanıcıları hem de bağımlı kişilerin ailelerini kapsayacak şekilde planlanır.

(3) Aile çalışmaları grup veya bireysel çalışmalar olarak yürütülür. Grup çalışmaları/bireysel çalışmalar psikolojik danışman tarafından; kişinin takibi, aile ve sosyal çevresiyle ilişkilerinin takibi ise vaka yöneticisi tarafından yürütülür.

Sosyal Uyum Birimince Bireye Yönelik Yapılacak Ziyaretler

MADDE 11- (1) Faydalanıcının yaşadığı eve, faydalanıcı birime alındıktan sonra vaka yöneticisi ve bir personel olmak üzere 2 kişi tarafından en az bir kez ev ziyareti yapılır. Eğer faydalanıcıya barınma desteği sağlandıysa, en az 2 kez ev ziyareti yapılır. Faydalanıcının ailesiyle yaşadığı bir sorun olduğunda ev ziyaretleri yapılabilir.

(2) Faydalanıcının yönlendirildiği işyerine ilk 3 ay ayda 1 kez; sonrasında 2 ayda bir olmak üzere toplamda en az 5 kez iş ziyareti yapılır. Ziyaret sonrası faydalanıcı ile bir görüşme yapılır ve durum değerlendirilir.

(3) Gerekli görülen hallerde sosyal çevre ziyareti gerçekleştirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal Uyum Birimlerinin Sahip Olması Gereken Fiziki Şartlar ve Personel Durumu

Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Personelin İstihdamı ve Eğitimi

Fiziki Şartlar ve Personel Durumu

MADDE 12 – (1) Sosyal Uyum Birimi yaklaşık 10 personelin rahat çalışabileceği kapalı bir alandan oluşur.

(2) Bu birimlerde:

- a) Faydalanıcıların rahatça oturabileceği bir bekleme salonu,
- b) Çok amaçlı grup toplantıları için uygun bir salon,
- c) İki görüşme odası,
- ç) Bir idari oda,
- d) Vaka yöneticisi ve psikolojik danışmanlar için yeterli büyüklükte iki oda,
- e) Sosyal Uyum Birimini ve çevreyi düzenli izleyecek güvenlik kamerası sistemi,
- f) Bir yazıcı, bir projeksiyon cihazı ve her odada yeterli sayıda bilgisayar bulunur.

Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Vaka yöneticisi görev ve yetkileri

MADDE 13 – (1) Vaka yöneticilerinin görev ve yetkileri şu şekildedir:

- a) Değerlendirme formlarını uygulamak ve sözleşme yapmak
- b) Sosyal destek sağlamak ve değerlendirmek
- c) Diğer kurumlarla ilişkileri sürdürmek ve Merkezin bağlantılı olduğu kurumlarla iş birliğinin pekiştirilmesi amacıyla bu kurumlara düzenli ziyaretler yapmak. (örnek: İŞKUR, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Halk Eğitim Merkezleri, Müftülük, Belediyeler vb.)
- ç) Psikolojik destek ekibiyle iş birliği yapmak
- d) Ev ve sosyal çevre ziyareti yapmak
- e) İşyeri ziyareti yapmak
- f) Değerlendirme formları aracılığıyla faydalanıcının gelişimini ve uyumunu izlemek
- g) Faydalanıcının hukuksal sorunlarını takip edip yol göstermek
- ğ) İhtiyaç olması halinde düzensiz şekilde idrar testlerinin sonuçlarını istemek
- h) Kişiyi bağımlılığa iten nedenleri çözmeye çalışmak

Psikolojik danışmanın görev ve yetkileri

MADDE 14 - (1) Faydalanıcının sosyal uyumunu kolaylaştırmak için verilmesi gereken psikolojik destekten sorumludur. Görev ve yetkileri şu şekildedir:

a) Faydalanıcılara yönelik, bağımlılık ile ilgili bilgilendirme yapmak, tekrar madde kullanımını önlemek, sosyal beceri gruplarını yürütmek, katılımcılarla bireysel ve grup psikolojik danışmanlık görüşmelerini gerçekleştirmek

b) Aileye yönelik grupları yürütmek, aileyle bireysel görüşmeler yapmak

c) Özel ruhsal durumlarda müdahale etmek ve ilgili kuruluşlara sevk etmek (anksiyete, ilişki sorunları vb.)

ç) Tedavi kurumlarında sosyal uyum biriminin tanıtımını yapmak

d) Kişiyi bağımlılığa iten nedenleri çözmeye çalışmak

Birim sorumlusunun görev ve yetkileri

MADDE 15 - (1) Vaka yöneticisi veya psikolojik danışmandan biri birim sorumlusu olur. Görev ve yetkileri şu şekildedir:

a) Bakanlık/İl Müdürlüğü/SHM ve diğer kurumlarla iş birliğini yürütmek ve birimde belirlenen ölçütlere göre aktivitelerin yürütülmesini sağlamak

b) Sosyal uyum birimine gelen ve bekleme salonunda bekleyen faydalanıcılarla ilk görüşmeyi yapmak veya bu konuda bir personeli görevlendirmek

b) Varsa atölye çalışmalarına eşlik etmek veya bu konuda bir personeli görevlendirmek

c) Çalışma düzenini oluşturmak

ç) Yazışmaları yapmak, koordine etmek

d) Genel kurumsal ilişkileri yürütmek

e) Birimin temel ihtiyaçlarını gidermek ve bunun takibini sağlamak

Diğer Personel

MADDE 16 – (1) Merkezlerde, idari, teknik, mali hizmetler ile diğer hizmetleri yürütmek üzere istihdam edilen personel, kadro ve görev unvanlarının gerektirdiği görevleri ve görev unvanlarıyla ilgili olmak kaydıyla birim sorumlusu tarafından verilen görevleri yürürlükteki mevzuata uygun olarak yapar.

Personelin İstihdamı ve Eğitimi

MADDE 17 – (1) Sosyal Uyum Biriminde İl Müdürlüğü/SHM personeli arasından her birimde en az; 4 vaka yöneticisi ve 3 psikolog istihdam edilir ve hizmet sunmaya başlamadan

nce konuya yönelik olarak Bakanlıkça düzenlenecek eēitim programına katılmaları saēlanır. Ayrıca birimde çalışmak üzere 1 danışma yönlendirme, en az 1 güvenlik, 1 temizlik personeli istihdam edilir ve şoför ile birlikte 1 araç tahsis edilir.

Kiřisel Veriler

MADDE 18 – (1) Sosyal Uyum Biriminin yrteceēi çalışmalarda elde edilecek veriler düzenli ve kontrollü olarak arşivlenir, ayrıca kişisel bilgilerin gizliliēine hassasiyetle dikkat edilir.

BEşİNCİ BÖLÜM

Çeřitli ve Son Hükümler

Sosyal Uyum Biriminin Baēlantılı Olduēu Diēer Kurumlarla Koordinasyon

MADDE 19 - (1) Birimin görevleri ve işlevlerini tanıtılmak için ayda bir baēımlılık tedavi merkezleri psikolojik danışman tarafından ziyaret edilir. Baēımlılık tedavi merkezleriyle yılda en az 3 kez toplantı düzenlenir. Bu toplantıda ortak takip edilen vakalar ve işleyiş ile ilgili sorunlar tartışılır.

(2) Sosyal uyum biriminin baēlantılı olduēu kurumlarla iř birliēi ve bu kurumlara düzenli ziyaretler yapılır.

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu yönergede yer almayan/açık bırakılan hususlar 09/02/2013 tarihli ve 28554 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan Sosyal Hizmet Merkezleri Ynetmeliēi uyarınca tamamlanır. Bu Yönerge yayımı tarihinde yrrlēe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Yönerge hükümlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı yürütür.

EK-1

BİRİME KABUL ŞARTLARI

- a. 18 yaşından büyük olmak
- b. Gerekli tedavileri almış olduğunu sağlık kurumu veya tedavi merkezleri aracılığıyla teyit etmek
- c. 3 haftadır madde kullanmamış olmak ve bu durumu ilgili sağlık kurumu aracılığıyla belgelendirmek veya yoksunluk belirtisi göstermiyor olmak
- ç. Sosyal uyum biriminin aktivitelerinden yararlanma konusunda gönüllü olmak

şartlarının tamamının yerine getirilmesi; ek olarak aşağıdaki şartların en az birinin mevcut olması halinde kişi birime kabul edilir.

- a. Uygun bir mesleki becerisi veya eğitimi bulunmamak
- b. Uzun süreli işsiz olmak
- c. Barınma sorunu yaşıyor olmak (sokakta veya bağımlılığın sürmesine neden olan bir yerde yaşamak)
- ç. Yetersiz eğitim düzeyine sahip olmak
- d. Eğitimi yarıda kalmış olmak ve eğitime devam etmek istemek
- e. Ekonomik sıkıntı içinde olmak
- f. Uygun sosyal desteğe (aile, akraba, çevre vb.) sahip olmamak

EK-2

SÖZLEŞME

SOSYAL UYUM BİRİMİ KURALLARI

- a. Danışman tarafından uygun görülen grup çalışmalarına ve tüm etkinliklere katılmak ve çalışmaların sağlıklı yürütmesine katkıda bulunmak
- b. Bireysel görüşme ve grup çalışmalarına zamanında gelmek ve birimdeki görüşme ve çalışmaların sağlıklı ve huzur ortamı içinde gerçekleştirilmesine katkı vermek
- c. Belli aralıklarla rastgele bir şekilde kan/idrar/tükürük testi istendiğinde, testi ilgili sağlık kuruluşunda 48 saat içinde yaptırmak ve test sonucunu 5 iş günü içinde birime teslim etmek
- ç. Alkol-uyuşturucu madde kullanmamak, taşımamak ve satmamak
- d. Birime alkol-uyuşturucu madde etkisi altında gelmemek
- e. Birimde alkol-uyuşturucu maddelerden uyarıcı ve özendirici tarzda söz etmemek
- f. Birime kabul şartlarını kabul etmek

Yukarıda yazılı olan kuralları okudum. Bu kurallara uymayı kabul ediyorum.

Adı Soyadı

Tarih

İmza

Teslim Alan Sosyal Uyum Birimi Görevlisi

Adı Soyadı

Tarih

İmza